

MARIBORSKI

*Državna licejska tiskarnica
v Ljubljani.*

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 6.50 mesečno.
četrtletno K 19.50.
Če pride naročnik sam v upravništvo po list: Mesečno K 6.—. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik opoldne.

Posamezna številka stane 40 vln.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Deželna vlada za Slovenijo sestavljena.

Nov italijanski predlog. — Razočaranje Amerike. — Nemiri v Milanu.

Sestava slovenske deželne vlade.

Ljubljana, 5. marca. (Izvirno.) Slovenska klerikalna stranka je poslala v Beograd listo poverjenikov iz katere je razvidno da bo: dr. Janko Brejc predsednik, Bogumil Remec poverjenik za notranje zadeve, dr. Verstovšek poverjenik za uk in bogočastje, Fon poverjenik za pravosodje ter dr. Gosar poverjenik za socialno skrbstvo.

Oficijelen italijanski predlog.

DKU Pariz, 4. marca. (Brezžič.) Večerni listi poročajo iz Londona, da je, kakor doznava »Morning Post«, stavila Italija v reškem vprašanju jugoslovenski delegaciji oficijelen predlog, po katerem ji odstopa Volosko in Opatijo, če ji ta prizna suvereniteto nad Reko, katere luka bi prišla pod zaščito Zveze narodov. Po mnenju »Morning Post« Jugoslavija tega predloga ne bo sprejela.

Ameriško razočaranje.

DKU Washington, 4. marca. (Brezžično.) »New York Times« pišejo o jadranskem vprašanju: Nihče ni mislil, da se bo po zmagi zaveznikov nadaljevala toliko zaničena nemška praksa. Združene države in antanta bi ščitile isto krivico, proti kateri so bojevale svetovno vojno, če bi dovolile Italiji rop na jugoslovenskem ozemlju. S tem bi ovrgle principe mirovne konference ter razbile Zvezo narodov. »Chicago Tribune« piše, da izražajo Wilsonove note ne samo njegovo, ampak voljo cele Amerike. Direktnemu sporazumu med Italijo in Jugoslavijo pa bi vseeno ne ugovarjali ne Wilson in ne Združene države.

Italijani rovarijo dalje.

DKU Rim, 4. marca. (Brezžično.) Zbornična komisija za zunanje zadeve je sprejela dnevni red, po katerem se pozivlja vlada, naj prepreči priklopljenje Črne gore Jugoslaviji. Isti dnevni red obžaluje dalje tudi delitev Albanije, ker bi tako prišla za Italijo važna ozemlja pod tuj upliv.

Posvetovanja gospodarskega odseka.

DKU London, 4. marca. (Brezžično.) O debati v včerajšnjih posvetovanjih gospodarskega odseka Vrhovnega sveta priobčujejo pariški listi poročilo »Times«, po katerem so se omenjena posvetovanja bavila z vzpostavitvijo Nemčije, z vprašanjem vojnih odškodnin, z vprašanjem vzpostavitve mednarodnega miru in edinosti kakor tudi z vprašanjem miru z Rusijo. »Times« trdijo, da je izjavil Nitti, da se Italija odpoveduje vojnim odškodninam. (!?)

Nemiri v Olomucu.

DKU Dunaj, 4. marca. Po poročilih olomuških listov je prišlo včeraj po zborovanju kovinarskih delavcev, na katerem je govoril tudi podžupan in katero se je vršilo proti živilskim težkočam do velikih demonstracij, pri katerih so demonstranti oplenili več trgovin. Škoda se cení na dva milijona čehoslovaških kron. Vojaštvo je zopet vzpostavilo red.

Konec stavke v Franciji.

DKU Pariz, 4. marca. Zopeten sprejem dela s strani železničarjev se vrši brez incidentov. Povratek delavcev na delo se vrši stopnjema dalje.

Komunizem v Italiji.

V malokateri, ali bolje rečeno v nobeni, izmed zapadnih in centralnih držav, ne dviga komunizem tako oblastno svoje glave kakor v Italiji. Vzrok tega pojava tiči v konstelaciji italijanske družbe, ki se deli, z malimi izjemami, v tri skupine: v veleposestnike, grofe, barone in kapitaliste; v šovinistično-nacionalno uradništvo in srednje meščanstvo ter končno v maso — v proletarijat. Med vsem proletarijatom na svetu ima italijanski proletarijat najtežje stališče. Dočim pa se v drugih državah omejuje proletarijat po ogromni večini le na industrijske delavce, ima v Italiji, skoro bi rekel, glavno oslombo v poljedelskem delavstvu.

Znano je namreč, da v Italiji ni mlaih in srednjih kmetij, kakor pri nas, ampak samo (z malimi izjemami) veleposestništvo in koloni. Italija je poljedelsko revna dežela, njeno prebivalstvo pa se vedno in vedno bolj množi. V proporcijonelnem množenju stoje Italijani namreč v Evropi takoj za Rusi. Da ob takih razmerah primanjkuje živil, je umevno. In res je Italija tako navezana na uvoz viktualij, da bi s svojim lastnim pridelkom niti polovico leta ne mogla živeti.

Industrija je sicer v severnih provincah precej razvita, toda do pravega procvita, vsaj do takega ne, da bi lahko nadoknadila ono, kar primanjkuje v poljedelstvu, se radi pomanjkanja premoga in surovin ne more razviti. V teh dveh okoliščinah tiči tudi vzrok, zakaj se Italijani tako selijo, posebno v Ameriko, pa tudi v vse druge dele sveta. Italijanskega delavca se je našlo pred vojno povsod in se ga bo našlo istotako tudi sedaj po vojni. Kajti, dasi Italijani tako povzdigujejo svojo deželo pred onimi, ki jim hočejo verjeti, je gotovo dejstvo, da ne bo Italija nikoli zmožna prerediti vse one ljudi, ki jih zaplodí.

Opisane razmere pa so najboljša njiva za socialno nezadovoljstvo in seme komunizma najde na njej vse one soke, ki jih potrebuje za razvoj in razcvit. In seme, ki ga je prinesel vzhoden veter iz daljnih ruskih step, danes že bujno kali in bo gotovo prej ali slej tudi vzcvetelo in obrodilo. Vsaka evolucija potrebuje časa, tako tudi evolucija socialnega preokreta v Italiji, radi tega nimajo prav niti oni, ki pričakujejo revolucijo že

nekaj mesecev sem skoro dan na dan, niti oni, ki trdijo, da do take revolucije v Italiji sploh ne bo prišlo. Italija je gospodarsko precej podobna Avstriji. Njeno gospodarsko stanje je akutna, latentna kriza, ki je v svojem bolezenskem razvoju dospela v oni štadij, v katerem je vsako upanje na okrevanje izključeno, ter je smrt le vprašanje časa. Ta kriza je mirna, samo tu in tam izbruhne trenotno na dan, pa se zopet pomiri. In tako se ponavlja vedno dalje in dalje. To nam potrjujejo izgredi, ki se vrše od zaključka vojne sem skoro perijodično več ali manj močno. En tak perijodičen izbruh te kronične italijanske bolezni opazujemo ravno te dni. V svet hite brzojavna poročila o velikih italijanskih neredih, svet strmi, čita, toda razlagati si po večini vendar ne more odkod, zakaj in čemu vse to.

Za nas Jugoslovane je ta italijanska kronična bolezen dvakrat pomembna. Prvič, ker upamo od zadnjega paralitičnega izbruha (če drugače ne bo mogoče) rešitev naših zaslužjenih bratov, drugič pa, ker so v to bolezensko atmosfero obsojeni tudi lepi tisoči naših ljudi v Primorju. V obupu, deloma pa v previdnosti in dalekosežni prevdarnosti, se v Trstu, kakor tudi v celem zasedenem ozemlju vedno več naših ljudi priključuje komunističnemu pokretu. V Trstu smo dobili celo komunističen list »Delo«. Komunizem pa se ne širi samo po mestih, ampak tudi po deželi in pribita resnica je, da je danes v zasedenem ozemlju že lepo število prebivalstva na strani »tretje internacionale«.

Po mojem mnenju za naš narodni prestiž to ni nevarno, ker ta komunizem nima cilja v onem komunističnem fantomu, kot ga je imel prvotno ruski, ampak je le bolj sredstvo k drugemu cilju, k razbitju Italije in k osvobojenju. Problematično je sicer, kaj nam več koristi, da se naši Primorci postavijo na strogo iredentistično stališče ter se dajo obglavljati od laških krvnikov, ali pa, da zaščiteni od laških komunistov skupno vrtajo luknjo v fundament laške imperijalistično-kapitalistične stavbe?

Če je v drugem možen uspeh, v kar pa

Peter List.

Povesti iz našega parka.

Skrivnost.

Ko je zapadel prvi sneg po parku — in to je bilo tisto zimo precej zgodaj — so bili njegovi prebivalci precej presenečeni, kajti med njimi je bilo mnogo takih, ki so se bili zvalili šele zadnjo pomlad in snega še niso videli, drugi pa so že preživeli eno zimo, toda v svojem brezskrbnem življenju so bili že davno nanjo pozabili. Zato je bilo presenečenje splošno. Najprej so vsi začudeno gledali, kaj leti izpod neba v tako lepih belih kosmih, potem pa ko so začutili, da ta hladna bela odeja preti pokriti vse drevje naokoli, so se stisnili v zatišje debelih vej in so gledali, kaj bo iz tega. Komaj, da si je kateri izmed njih upal preleteti z drevesa na drevo: saj se je vsak bal, da ga zasuje pod seboj to nenavadno hladno listje in ga pokoplje tam kje na tleh v mrzli grob, da ne bo mogel nikdar več zleteti v jasni zrak. Zato so se stiskali skupaj in prestrašeno izpraševali, kaj pomeni ta kazen božja. Stari ščinkovec, ki je prestal srečno že dve zimi, se je držal zmrznjeno pod malo grčo in je modro pravil: »To je sneg. Pada lahko en dan, ali dva in pobeli vse naokoli. Lansko leto je ležal cel mesec: pokrije vse tako na

bi se dalo težko dvomiti, potem je ta druga taktična pot vsekakor boljša.

Na vsak način pa je gotovo, da bo spregovoril v Italiji komunizem prej ali slej svojo veliko besedo.

—r.

Znižanje kvoruma.

Veliko zanimanje je vladalo za predvčerajšnje zasedanje narodnega predstavništva, šlo je za veliko stvar, ali bo dobila nova vlada kvorum ali ne. Reakcionarci so že par dni prej razbobnali v svet senzacionalno novico, da jim je v napovedanem zasedanju kvorum zagotovljen. Večina tej njihovi prorokbi ni verjela ter z napetostjo pričakovala seje. Končno je napočil usodni dan — ter prorokbo potrdil. Reakcionarci so res dobili kvorum! Za kvorum je bilo doslej treba 146 glasov, reakcionarci so jih dobili 147. Zmagali so torej z enim samim glasom. Bila je prava Pirova zmaga.

Na prvi pogled se zdi malo čudno, kako je to mogoče, da so v sredo naenkrat dobili kvorum, ko jim doslej tega ni bilo mogoče. Za celo stvarjo pa tiči nesramna kupčija, kakršnih pozna le malo parlamentarna zgodovina. Kakor povsod v vsaki večji človeški družbi, tako so se našli tudi v parlamentu ljudje, ki so se dali podkupiti, ki so za sramotne Judeževe srebrnike prodali svoje prepričanje in dobrobit svojega naroda. Ti moške so pripadniki par majhnih skupin. Reakcionarci so kvorum kupili, kupili na najnesramnejši način in s to kupčijo so kompromitirali pred celim svetom ne le sebe, ampak vso narodno našo politiko. Kaj takega smo poznali doslej samo pri Madžarih, drugod pa ne nikjer.

Toda ta kupčija, ta Pirova zmaga jih je prestrašila. Spoznali so, da jim je to za enkrat pač uspelo, da pa jim v bodoče morda nikoli več ne bo. V tem svojem spoznanju so pograbili za sredstvo najgršega nasilja, sklenili so znižanje kvoruma od 146 na 100. S tem pa niso nesramno izrabili le svoje trenutne kupljene moči, ampak tudi one lastne tovariše, kateri so se jim prodali, kajti izbili so jim iz rok ono moč, s katero bi bili od njih izsilili lahko še nadaljne na-

debelo, da niti zrna ne najdeš nikjer. Slabi časi prihajajo. S tem je bila uganka rešena.

S početka je bilo zanimivo gledati, kako plavajo beli kosci po zraku, kakor da so se nebesa raztrgala; padali so lepo drug za drugim, da je ptičkom mrgljalo pred očmi: opijemali so se drug drugega, da bi se vzdržali na vejah in ko se jih je nabralo mnogo, so zagrmeli vsi skupaj na tla. Res, bila je skoraj zabava. Toda ko se je bližalo poldne, je bil pobeljen že ves park in vsa tla so bila pokrita z belo odejo. Kje bi se zdaj našlo zrno sredi debele gneče?

Stari ščinkovec, ki je imel skušnje, kakor smo rekli, je zletel na vrt velike hiše, ki je stala ob parku, kajti tam za steno je ostal še kos nepokrite zemlje. Tudi senice in taščice so zletele za njim. Toda tam so se že zbirali vrabci in to ni bilo vsem po volji. Zato so nekateri ostali na drevju in so preišljali, kam bi šli na obed. Celo vodomec, ki se je sicer sukale doli ob ribniku, kjer je po gladini plaval samotni labud, celo on, ki se ni bal vode in je preživel vse leto po grmičju ob vodi, celo on je pobegnil na drevje, da od tam premeri ta nenavadni dogodek.

Labud — to je videl — je plaval nemo teno naprej — le zdaj pa zdaj se je ofresel s perutmi snega in si očitno ni delal skrbi zaradi tega nebeškega daru. Toda labud je

grade. Kaj poreče k temu naš jugoslovenski narod? Kaj porečejo oni ljudje, katere zastopajo v Beogradu Judeži Iškarijoti? Kdaj vstaneš borni narod naš, tako v prah teptan?

Politični pregled.

Amerika zavrgla mirovno pogodbo. V ameriškem senatu se je dogodila važna stvar, ki ima lahko nedovidne posledice, ne samo za Ameriko, ampak tudi za vse ostale pri mirovni konferenci prizadete države. Senat je namreč na svoji zadnji seji sprejel s 58 proti 25 glasom predlog senatorja Lodgeja, po katerem naj Združene države same določijo, na katera notranja vprašanja naj se razteza jurisdikcija Zveze narodov. Kakor znano je predsednik Wilson že naprej naznanil, da v slučaju sprejetja tega predloga odpotegne celotno versaillesko mirovno pogodbo. Če bo Wilson sedaj dosleden, v kar pa je težko dvomiti, bo svojo grožnjo tudi izpolnil. S tem pa stopi med Ameriko in Nemčijo ono stanje v veljavo, katero je vladalo pred podpisom in Združene države bi bile prisiljene skleniti z Nemčijo popolnoma separatno novo mirovno pogodbo. To pa bi imelo na prestiž antante lahko silno škodljiv upliv. Mesto, da bi se položaj boljšal, mesto, da bi se celile rane, ki jih je zadala svetovnemu miru petletna vojna, se odpirajo še vedno nove in materijal za novo eksplozijo se vedno bolj kopiči.

Javen shod Demokratske stranke v Mariboru

se vrši prihodnjo nedeljo, 7. marca 1920 ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma. Na dnevnem redu je poročilo članov odstopivše beograjske in ljubljanske vlade o novem političnem položaju. Vsi, ki vidite moč države v napredku in demokraciji, pridite na shod, da protestirate proti reakciji!

Dnevne vesti.

Nikjer ni potreba, da se utrdi misel edinstvenosti države, toliko, kakor v Mariboru. Tukajšnji Nemci še vedno škilijo čez mejo

bel in sneg je bel in labud je velik ptič; njemu je lahko: stegne svoj dolgi vrat pod vodo in tam dobi, kar hoče, pa naj pada z neba dež ali sneg. Drugim pa ni tako; zato je vodomec resno gledal, kako sneg zasiplje breg ob ribniku. In kaj šele pikice s svojimi modrimi kapicami, ki so tako drobne, da bi jih sneg lahko z nekaj kosmi pokrili! Te so gledale. Kaj takega. In v tem lepem gaju, ki je vse leto tako lepo cvetel. Mislile so, da prihaja konec sveta.

Tu je ena iz njih opazila, da se je odprlo okno pri hiši ob parku, iz okna se je pokazala roka in na oboju pred oknom je ostala neka stvar: sneg je sicer padal tudi tam tik ob hiši, toda pogledati bi se dalo, kaj leži pred oknom. Ena iz njih je zletela, zafototala po zraku, prhnila je skozi bele padajoče kosme in se je vrnila: pred oknom je bila posodica z drobtinami. V resnici, nihče ji ni hotel verjeti. Zato se jih je dvignilo še par, obletele so okno in so se vrnile: res: tam je posoda z drobtinami: ampak zakaj? Kdo more reči, kaj se skriva za oknom: ali pa: bogve, kakšne so tiste drobtine in kdo ve, komu so namenjene? To so bila težka vprašanja. Toda zvonovi po mestu so zvonili poldne in končno vendar ni mogoče tako sedeti do večera in celo noč in potem zopet cel dan.

(Dalje sledi.)

in imajo razumljivo željo, da pokažejo svetu, da se še nahaja ob severni meji in v Mariboru nemški živelj. Ako bo Jugoslavija enotna država brez tistih avstrijskih mej, ki so jih Nemci potegnili med nami, da bi nas ločili in lažje obvladali, potem v 14 milijonskem narodu peščica Nemcev ne pomenja nič, ako pa obvelja klerikalna želja po slovenski avtonomiji, potem bi v tej majhni deželici tudi Nemci nekaj pomenili. Brez ozira na dokazano dejstvo, da je Slovenija revna dežela, ki ne producira za lastno porabo dovolj živeža in z lastnimi dohodki ne more kriti svojih izdatkov, bi politična ločenost od ostalih delov države imela za neizogibno posledico, da bi nemštvo začelo dvigati svoje glave in da bi socialna demokracija zaplavalala popolnoma v nemške vode. Seveda se klerikalci tega zavedajo, a oni bi tudi za to ceno kupili nadvlado reakcije na deželi, kjer jim organizacije na vseh koncih in krajih pokajo, kjer stresa kmetje klerikalne verige in se organizirajo v lastni stranki. Nedeljski shod ima namen, da zavzame odločno stališče proti takim nakanam reakcionarne vlade, ki hoče našo novorojeno državo razdeliti in posamezne dele za vedno ločiti se starimi avstrijsko-madžarskimi mejami.

Po celem mariborskem okrožju vlada veliko navdušenje za nedeljski shod v Narodnem domu. Ker so železniške zveze prav ugodne, nam javljajo od vseh strani mnogobrojen obisk.

Naše plakate trgajo klerikalci, kjerkoli se morejo neopaženo priplaziti do njih. Pa s tem počenjanjem dosežejo na deželi ravno nasprotno: povsod so se fantje organizirali in agitirajo za naš protestni shod.

Beograjski in ljubljanski gostje pridejo že v soboto zvečer v Maribor.

Dijete poslancev je demokratska vlada od decembra lanskega leta naprej črtala, ker je bil parlament dela nezmožen. Klerikalno-frankovska vlada pa ni samo dijet zopet upeljala, temveč jih namerava celo zvišati. Prvo delo nove vlade je torej bilo, da je začela zopet korupcijo z izvoznici, da je oropala narod $\frac{1}{4}$ premoženja z definitivno ureditvijo valute in da zviša poslancev, ki so take lepovščine zmožni, še za nagrado dijete. Lep začetek!

Davčni urad in „Straža“. (Dopis.) Ker se »Straža« v zadnji številki ne zalétava v g. dr. Pfeiferja, se je spravila pa nad državne urade; najprej na tukajšnji davčni urad in sicer radi zamenjave denarja. Ne pomisli namreč, da za tako delo ne zadostuje ena, ampak bi bilo treba najmanj pet takih komisij. Dalje pa naj se, predno zabavlja, tudi informira, koliko priboljška dobe uradniki za to svoje delo. Kakor izvem za ta mesec sploh še niso dobili plače, mesto dnevnic so pa prejeli — podaljšanje uradnih ur. Pri vseh uradih je uveden šet urni uradovadni čas, le pri davčnem uradu jih ne zadostuje niti deset. Toliko v obrambo pred natolcevalci.

Stari in novi dinar enakovredno plačilno sredstvo. Kakor doznavamo nočejo nekateri sprejemati srbske dinarje državne banke, s katerimi se navadno izplačujejo državni uradniki in nameščenci. Radi tega opozarjamo občinstvo na odredbo centralne vlade v Beogradu z dne 7. februarja 1920, št. 2468 (Uradni list št. 21 od 14. februarja 1920) po kateri je vsakdo obvezan sprejemati te dinarje kot polnoveljavno denarno sredstvo. Določena odredba se glasi: Poleg bankovcev Narodne banke kraljestva SHS ostanejo v prometu do nadaljne odredbe kot splošno zakonito plačilno sredstvo tudi še dinarski bankovci Narodne banke kraljevine Srbije. Vsled tega se tudi z njimi lahko plačuje. Upnik, oziroma prejemnik nima pravice, da bi jih zavračal pri plačevanju. — Med vrednostjo kronsko-dinarskega bankovca Narodne banke kraljestva SHS na eni in dinarskim bankovcem Narodne banke kraljevine Srbije in kronskega bankovca Avstroogrške banke na drugi strani ni nobene razlike; stara krona je enakovredna novi, stari dinar je enakovreden novemu.

Medjimurski večer. V sredo so nas posetili Medjimurci in prinesli med nas svojo pesem. Velika dvorana bivšega kazina se je polagoma napolnila našega občinstva, ki je z zanimanjem prihitelo poslušati naše sosede iz bližnjega Medjimurja. Pred izvajanjem pevskih točk je stopil na oder g. Žganec, ki je medjimurske narodne pesmi harmoniziral. — V daljšem, stvarnem predavanju nas je seznanjal z razmerami v Medjimurju z ondrotnimi običaji in se dotaknil duše Medjimurca s posebnim ozirom na pesem. — Kljub stoletja trajajočemu pritisku Madžarov so Medjimurci vendar le ohranili narodno zavednost in ravno pesem je v veliki meri pripomogla, da se je vzdržala ona tiha, globoka ljubezen do slovanskega naroda. Burno pozdravljen je nato nastopil pevski zbor s svojim voditeljem g. župnikom Lipnjakom. Preprosta kmetska dekleta v narodnih nošah in kmetski fantje so se zvrstili pred nami na odru. Pod spretno roko temperamentnega dirigenta g. župnika Lipnjaka so si sledile nato narodne pesmice. Preciznost izvajanja mora vzbujati tem večje občudovanje, ker so vse pevke in pevci neveščji notam in so se izpopolnili do tako lepega prednašanja le pod vodstvom svojega energičnega dirigenta. Medjimurska pesem je lepa, mehka, otožna in ima pristno slovansko barvo ter se le tuptam opaža tudi vpliv madžarske melodije nanjo. Zlasti so ugajale »Čuk sedi«, »Pod kopinom« in »Cin can svrgudan«, ki so se morale ponoviti. Gospodu župniku in njegovemu zboru moramo čestitati na lepem uspehu, »Glasbeni matici« pa smo hvaležni, da je priredila lepi večer.

K II. simfoničnemu koncertu dne 6. marca 1920 ob 8. uri (20.) v Götzovi dvorani. Za II. simfonični koncert vlada med prebivalstvom našega mesta največje zanimanje. Proizvajala se bo poleg drugih velikih mojstrov prvič prva izvirna skladba našega someščana prof. Berana; razentega sodelujeta pri koncertu dve odlični domači umetnici. Mariborskemu občinstvu je posebno znana gpdč. Fanny Brandl iz raznih koncertov. »Marburger Zeitung« piše o njenem koncertu dne 17. maja 1919: »— Vsem na čelu je bila gpdč. Brandl. Kar nam je nudila, je bila resnična in pristna umetnost. — Posebno izvrstna je na G struni. Na tehniki loka je spoznati Sevčikovo šolo. Tudi v flageoletnih tonih je dovršena umetnica — — Ob priliki drugega koncerta piše isti časopis: »— Gpdč. Brandl, mlad nadepoln talent je z lahkostjo izvajala težavne partije, ki jih vsebuje delo. Poleg dovršenosti in sigurnosti v tehn. oziru — omenjamo le brezhibno vodenje njenega loka, njen čisti flagonet, je stopil v osredje čisti umetniški moment: plemenito toploto njenega tona in izrazilo, globoko občuteno prednašanje . . .« O gđ. koncertni pevki Jelici Sadarjevi, dobro znani že širom slovenske domovine piše »Laibacher Zeitung«: ». . . preprosto a čustveno prednašanje z nenavadno obsežnim altom, je občinstvo sprejelo z viharnim navdušenjem . . .« »Slov. Narod« piše, ob priliki njenega koncerta v Celju 27. marca 1919: ». . . Koj prvi nastop gđ. Sadarjeve nas je prepričal, da imamo pred seboj resno umetnico. S svojim krasnim, obsežnim, v nižini kakor v višini izdatnim glasom je takoj navezala nase srca vseh. — Njena brezhibna izgovorjava kakor tudi toplo čustvo, ki se je zrcalilo iz vsake pesmi nas je uverilo da imamo pred seboj zrelo umetnico. Prepričani smo, da ne bode nihče zamudil izrednega umetniškega užitka, ki ga obeta jutrajšnji koncert. — Pri tej priliki opozarjamo občinstvo, da je dvorana primerno zakurjena. Da se prepreči zmeda pri oddaji vrhnjih oblek, so na razpolago tri garderobe.

Prebiranje in rekrutacija. V včerajšnjem listu se je urinila nemila pomota. Rekrutacija letnika 1899 se vrši dne 8. marca, rekrutacija letnika 1900 pa 10. marca in ne 7. kot je bilo včeraj pomotoma objavljeno.

Društvo odvetniških in notarskih uradnikov v Mariboru vabi vse svoje člane, da se zanesljivo udeležijo izvanrednega občnega zbora, ki se vrši v soboto dne 6. t. m. ob pol 20. uri zvečer v gostilniških prostorih restavracije k stari pivovarni v Jurčičevi ulici.

Zagrebski konservatorij. Zagrebški glasbeni konservatorij preide iz društvenih v državne roke.

V nedeljo vsi na shod v Narodni dom!

Zadnje vesti.

Novi nemiri v Milanu.

LDU Split, 4. marca. V nedeljo so bili v Milanu hudi izgredi. Po shodu, ki ga je bila sklicala liga proletarcev za uveljavljenje zahtev vojnih poškodovancev, sirot in vdov in kjer je znani anarhist Malatesta kritiziral postopanje sedanje italijanske vlade, so hoteli vojaki in karabinjerji razpršiti občinstvo. Ljudstvo pa je z nekoliko vozovi cestne železnice prebilo vojaški kordon. Zaradi teh dogodkov je proglašena splošna stavka 24 ur, ki se začne v ponedeljek. Kasneje so stavko podaljšali.

Atentat na ameriški konzulat v Curihu.

LDU Curih, 4. marca. Švicarska brzojavna agentura poroča: Snoči se je izvršil na tukajšnji ameriški konzulat atentat. Pred hišna vrata je bila položena bomba, ki je eksplodirala. Napravila je precejšnjo škodo. Oseba ni bila nobena ranjena. Polcija zasleduje storilce in jim je menda že na sledu. (Tudi mi bi ji znali svetovati, kje naj išče storilce. Op. ur.)

Horthyjeva izvolitev potrjena.

DKU Budimpešta, 4. marca. (MKU). Današnja narodna skupščina je odobrila izvolitev Horthyja za madžarskega upravitelja. Ker je vlada odstopila je bila predsedniku podana pravica, da skliče prihodnje zasedanje komaj tedaj, ko se mu bo zdelo potrebno.

Denjkinova armada popolnoma uničena.

DKU Amsterdam, 4. marca. Angleški listi poročajo iz Moskve, da so boljševiki v severnem Kavkazu popolnoma uničili Denjkinovo armado.

Wilson popolnoma zdrav.

DKU Washington, 4. marca. Predsednik Wilson je popolnoma okreval. Danes se je peljal prvič po dolgi boleznini na izprehod.

Švica pristopi k Zvezi narodov.

DKU Bern, 3. marca. (ŠDU.) Narodni svet je odobril v današnji seji s 115 proti 55 glasovom, predlogo Zveznega sveta, glede vstopa Švice v Zvezo narodov, z odbitkom znane ameriške klauzule. Proti so glasovali samo socialni demokrati ter nekaj meščanskih zastopnikov.

Slov. mestno gledališče.

Repertoire tekočega tedna:

Petek 5. marca: »Knjiga pritožb«. Ab. A-26.

Sobota 6. marca: »Kraljevska visokost«, delavska predstava. Izven abon.

Nedelja 7. marca: Popoldan ob 15. ljudska predstava »Nebesa na zemlji«. Zvečer ob 19.: »Brez denarja«. Ab. B-26.

V pondeljek radi tehničnih poteškoč ne bo napovedane predstave »Pepeluha«.

Razne vesti.

Senzačen uspeh češkega goslača v Italiji. Italijanski listi so polni slave dostej neznanega češkega virtuoza na gosli Vaše Prihoda. Prihoda je prišel v Italijo popolnoma nepoznan ter hotel nastopiti najprej v Benetkah kar mu pa ni uspelo, kajti odgovorili so mu, da čas za nastop nepoznatih umetnikov ni ugoden. Njegovo stanje se je vedno bolj slabšalo in nekega dne sta imela on in njegov impresar oba skupaj samo še 70 centezimov. Bil je primoran, vstopiti v Milanu kot solist pod izmišljenim imenom k neki kavarniški kapeli, ki je igrala tiste dni v kavarni »Apollo.« Tu je vzbudil mladi umetnik nenavadno pozornost občinstva in tako mu je bilo omogočeno privediti v koncertni dvorani »Permanente« svoj prvi samostojni koncert. Od tu je šla njegova pot dalje da nenavadnega trijumfa. Italijanski listi ga primerjajo Paganiniju. »Corriere della sera« pravi: Paganini je pač igral tako, toda bolje gotovo ne. V Milanu mu je podaril nek mecen dragocene gosli »Guarneri.«

Kako je nastalo ime »marmelada.« Marmelada je postala popularna komaj med svetovno vojno, poznana pa je bila že zdavnaj prej. Njeni početki so daleč v starem veku. Stari Grki so imenovali neko slaščico prirejeno iz jabolk »melimelon«. Od njih so prevzeli to

besedo Španci in Portugalci ter jo spremenili v »mermelo« oziroma »marmelo«, kar je pomenilo pri njih slaščice sploh, včasih celo sir. Pozneje so imenovali »marmelo« samo gotove slaščice izgotovljene iz sadja. V osemnajstem stoletju pa najdemo v francoskih spisih že današnjo besedo »marmelada.«

Izdaja: Tiskovna zadruga.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna«, Maribor.

Mala oznanila.

Švagelj vulgo Matizhek išče hrano in stanovanje. Pomoč pod »Matizhek« na upravo tega lista.

Dobro ohranjena spalna soba se proda. Pogleda se od 10.—14. ure ali popoldan po 17. uri. Koroščeva (Erzh. Eugen) ulica 6, vrata 9.

Vinogradski delavci se sprejemajo pri Küster v Lajtersbergu. 2—2

KONCERT

v Narodni kavarni

od danes vsaki dan naprej od 20.—24. ure zvečer ter vsako nedeljo in praznik od 16.—19. popoldne. Svira tamburaška damska godba iz Zagreba.

Vstopnina prosta. 2—2

Raznašalci časopisov

Invalidi, dobe lep zasluzek. Zglase naj se v upravništvu »Mariborskega delavca«.

Vabilo

na

ustanovni občni zbor

Mariborske Tiskarne d. d.

v Mariboru

ki se vrši

v soboto 6. marca 1920 ob 17. uri (5. uri popoldne) v njeni tiskarni v Mariboru, Edmund Schmidova ulica 4 (prejšnja Kralikova tiskarna).

Dnevni red:

1. Ustanovno poročilo.
2. Sklepanje o ustanovitvi družbe in odobritvi družbinih pravil.
3. Sklepanje o odobritvi kupnih pogodb Kralik in Rabitsch in
4. Volitev upravnega sveta in nadzorstva.

Maribor, 16. februarja 1920.

Koncesionarji.

Zadruga Ljudski dom

Maribor, Ruška cesta št. 4

priporoča gostilničarjem, društvom, trgovcem in slavnemu občinstvu

najboljša vina vseh vrst

po solidnih cenah na drobno in debelo

NARODNA BANKA D. D. U ZAGREBU.

Zagreb, meseca marta 1920.

Povišenje glavnice od K 30,000,000.— na K 50,000,000.—

Poziv na subskripciju

50.000 komada dionica, glasećih na donosioca po K 400.— naslovne vrijednosti u ukupnom iznosu od K 20,000,000.—.

P. N.

Na temelju svojedobnog ovlaštenja izvanredne glavne skupštine, odlučilo je ravnateljstvo Narodne banke d. d. provesti povišenje dioničke glavnice i emisiju novih dionica pod slijedećim uvjetima:

1. Dionička glavnica od 30,000,000.— povisuje se izdajanjem novih 50,000 dionica po K 400.— nom., dakle za K 20,000,000.— na K 50,000,000.—.

2. Posjednicima starih dionica pridržuje se 25,000 komada novih dionica, te im pripada pravo na 3 stare dionice optirati 1 novu uz cijenu od K 475.— po komadu nove dionice, zajedno sa 5% kamata od 1. siječnja 1920. do dana uplate.

Ostalih 25,000 dionica kao i eventualno neoptirane dionice izlažu se javnoj supskripciji uz tečaj od 575.— sa 5% kamata od 1. januara 1920.

4. Subskripcija počinje 1. marta, a svršava 31. marta 1920. a za supskripcije u Americi traje rok do 15. travnja 1920.

5. Nove dionice imaju kupon za godinu 1920., te im pripada pravo na dividendu za istu.

6. Protuvrijednost potpisanih dionica valja uplatiti odmah, a najkasnije do 31. marta 1920. odnosno 15. travnja 1920. Uplate za nedodijeljene nove dionice povratit će se skupa sa 3 1/2% kamata od dana uplate do povratka novca.

7. Subskripcija se obavlja odnosno primaju prijave:

U ZAGREBU: na blagajni zavoda. — U BEOGRADU: Prometna banka. — U BJELOVARU: Bjelovarska štedionica. — U BRODU n. S.: Banka i mjenjačnica Brdarić i drug, kao afilijacija Narodne banke. — U DUBROVNIKU: Narodna banka d. d. Zagreb, filijala. — U LJUBLJANI: Ljubljanska kreditna

banka d. d., Kranjska deželna banka, Kmetska hranilnica. — U OSIJEKU: Banka J. Kraus i drug. Sve filijale zagrebačkih banaka. — Na RJECI: Hrv. centralna banka d. d. — U RUMI: Zadruga banka d. d. — U SARAJEVU: Hrvatska centralna banka. — U SPLJETU: Zadruga savez. — U VARAŽDINU: Opća štedionica d. d. — U ZEMUNU: Zemunska štedionica. — U WIENU: Narodna banka d. d. Zagreb filijala Wien (uplate u jugoslavenskim krunama) dok uplate mogu uslijediti također kod svih zagrebačkih zavoda te njenih filijala.

U Sjedinjenim državama:

U NEW-YORKU: Guaranty Trust Co., Emil Kiss, banker. — U PITTSBURGHU PA: Union Savings Bank. — U ARKON O.: Depositors Savings & Trust Co. — U MC KEESPORT PA: Jos. Roth & Co. — U YOUNGSTOWNU: Dollars Savings Bank. — U ROCHESTER PA: All Nations Bank.

8. Posjednici starih dionica, koji žele u smislu točke 2. optirati nove dionice, valja da predlože kod gore označenih mjesta subskripcije.

Točno ispunjenu i potpisanu prijaviću uz naznaku popisa brojeva starih dionica (u koliko nisu kod zavoda u pologu), ili međutim starih dionica.

9. Repartaciju dionica subskribiranih u smislu točke 3. pridržuje sebi ravnateljstvo.

10. Tečajni (ažijanski) dobitak, koji se polučiti kod izdanja novih dionica, ide u korist redovite pričuvne zaklade odbivši troškove emisije i pristojbe, te dotacije mirovinskog zavoda.

11. Za provedbu ove emisije stvoren je sindikat, koji zajamčuje uspjeh povišenja dioničke glavnice. 3—3